

FOTO: STEFAN GUSTAVSSON 30042

Arbetsförmedlingens förre vice generaldirektör Lars Sjöström talar ut om jobb- och utvecklingsgarantin.

”Arbetsförmedlingens slit har inte räckt till”

Publicerad: 1 september 2008, 17.27. Senast ändrad: 3 september 2008, 11.15

Han arbetade på Ams i 41 år. Under en tid var det ofta Lars Sjöström som uttalade sig som ställföreträdande generaldirektör. Vid 63 års ålder bestämde han sig för att sluta och blev konsult. Nu vill han uppmärksamma den grupp arbetslösa som står längst från arbetsmarknaden – de som omfattas av jobb- och utvecklingsgarantin.

Antalet långtidsarbetslösa som får del av jobb- och utvecklingsgarantin växer. Redan tidigt nästa år kan antalet vara uppe i 50 000 och nästa höst kan 20 000 ha förbrukat sina 450 dagar i åtgärden.

– Trots den goda konjunkturen vi haft ökar antalet och för få bland dem som har jobb- och utvecklingsgarantin får jobb, säger Lars Sjöström.

I en rapport han skrivit i sin nya konsultfunktion konstaterar han att antalet personer i jobb- och utvecklingsgarantin måste minska.

Jobb- och utvecklingsgarantin som infördes vid halvårsskiftet förra året växer oavbrutet, konstaterar Lars Sjöström i rapporten. Antalet deltagare ökar med 1 000 personer i månaden. Enligt Arbetsförmedlingen har cirka 10 000 av dem som omfattas fått jobb och lämnat åtgärden. Men eftersom nya tillkommer ökar antalet hela tiden och enligt Lars Sjöströms beräkningar blir antalet minst 50 000 i början på 2009.

– Arbetsförmedlingens ansträngningar har inte räckt till för att utflödet ska vara högre än inflödet, säger Lars Sjöström.

Nästa år kommer allt fler ha fått ersättning i jobb- och utvecklingsgarantin i mer än 450 dagar. Det innebär att de då ska erbjudas det regeringen kallar ”varaktig samhällsnyttig sysselsättning”. De

beräkningar Lars Sjöström har genomfört visar att det handlar om mellan 10 000 till 20 000 personer.

– Vad regeringen tänkt sig är oklart. Förhoppningsvis kommer besked i hösten budgetproposition, säger han.

Fram till årsskiftet 2007/2008 var Lars Sjöström ställföreträdande generaldirektör på det som då hette Arbetsmarknadsverket och som nu heter Arbetsförmedlingen. Han har uttalat sig om åtgärder och förklarat och försvarat när kritik riktats mot Ams. Det gäller inte minst jobb- och utvecklingsgarantins föregångare aktivitetsgarantin.

– **Aktivitetsgarantin** fungerade inte. Mycket få fick jobb och många upplevde åtgärden som meningslös. Med jobb- och utvecklingsgarantin har det fungerat bättre. Vi lärde oss av aktivitetsgarantin. Men vi har inte lyckats hejda inflödet till åtgärden, säger han.

Hans beslut att sluta hade inget med samarbetsvårigheter att göra, hävdar han bestämt. Det var helt enkelt dags att ägna sig åt arbetsmarknadsfrågor på ett nytt sätt. Och den grupp han brinner för i sin nya konsultroll är deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin. Han är kritisk till att satsningarna på arbetsmarknadsutbildning minskat.

– Det finns en större grupp arbetslösa som hittar jobb inom tre månader. De behöver inte mycket stöd, men andra behöver kompletterande insatser. Annars ökar risken att antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin växer och att fler och fler behöver "varaktig samhällsnyttig sysselsättning".

Men det räcker inte med mer arbetsmarknadsutbildning. De som är i åtgärden måste få mer individuella insatser. Arbetsförmedlare måste specialutbildas. Enligt Lars Sjöströms beräkningar har en tredjedel av dem som befinner sig i jobb- och utvecklingsgarantin varit arbetslösa åtta år eller längre. De behöver speciella insatser och det är inte alltid säkert att arbetsförmedlarna ser deras behov, konstaterar han.

– Vi måste hitta arbetsförmedlare som ser de här människorna. Det handlar om att se deras behov och intressen. Men dessutom är det faktiskt inte självklart att alla som finns inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin står till arbetsmarknadens förfogande. För dem måste alternativ etableras.

Lars Sjöström är försiktig. Han vill inte rikta kritik mot sin tidigare arbetsplats eller arbetsförmedlarna. Mellan raderna i hans rapport finns ändå kritik. "Lämpliga arbetsförmedlare måste kunna möta deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin", konstaterar han.

– Arbetsförmedlingens första uppdrag är att förmedla till lediga jobb. Ett annat är att stötta de som behöver mer stöd. Alla kanske inte är lämpade till att möta dem som varit arbetslösa länge och det borde vi ha sett, säger han.

Hans genomgång visar att genomsnittsåldern bland deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin är runt 50 år, antalet kvinnor och män är ungefär lika många. Nästan hälften har gymnasieutbildning, en tredjedel har enbart grundskola och nästan en tredjedel har studerat efter gymnasiet. Andelen utrikesfödda bland deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin är inte högre än bland övriga arbetslösa. På en punkt skiljer sig dock deltagarna åt. Andelen med funktionshinder är högre.

– Förutom att andelen med funktionshinder är högre visar min genomgång alltså att deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin inte skiljer sig åt jämfört med andra arbetslösa, förutom på en viktig punkt. De har varit arbetslösa längre. Det är därför extra insatser behövs.

Lars Sjöström anser att någon form av lönebidrag borde användas för hela gruppen och inte enbart för funktionshindrade som är fallet i dag.

– Då ökar möjligheten för de långtidsarbetslösa att komma ut på arbetsmarknaden. Det är självklart bra för dem, men också för samhället.

Enligt de beräkningar han gjort i rapporten har deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin 15 – 20 år kvar i arbetslivet i genomsnitt.

– Det motsvarar en arbetskraftstillgång på 600 000 årsarbetskrafter.

Vad som kommer hända med rapporten vet han inte. En förhoppning är att den ska öka uppmärksamheten kring alla som befinner sig i jobb- och utvecklingsgarantin. En annan är att den ska vara ett sätt att skaffa honom uppdrag i sin nya roll.

Vilket råd vill du ge Arbetsförmedlingens nya generaldirektör Angeles Bermudez-Svankvist?

– Det är inte min sak att göra i ett sådant här sammanhang. Men det är klart om hon ringer kan vi diskutera vad det skulle kosta, säger han och skrattar.

Fakta

Namn: Lars Sjöström

Ålder: 63 år

Titel: konsult

Familj: gift, två vuxna söner

Bor: hus i Sollentuna

Favoritsysselsättning: jobbar gärna och för mycket

Bra på: händig och praktisk

Mindre bra på: att balansera jobb och fritid